

CIÈNCIA-FICCIO

Què és?

No existeix ciència-ficció sense un salt gran i traumàtic cap el futur. Les històries es situen en futurs imaginaris caracteritzats, generalment per l'existència de societats tecnològicament molt avançades. Els descobriments científics i els avenços tecnològics van afavorir uns móns de fantasia, portats al cinema gràcies als efectes especials.

Característiques

Temps: el futur i a vegades a través del passat.

Lloc: els planetes i el cosmos però també la Terra

Decorats: essencialment futuristes.

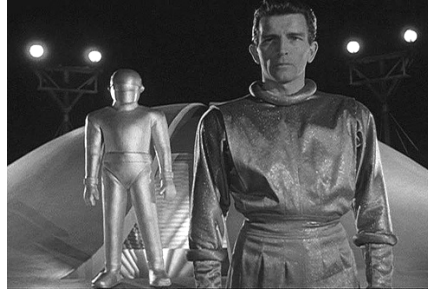
Accessoris: naus especials, coets, robots, *gadgets* pseudotecnològics.

Temes: La conquesta de l'espai; els extraterrestres hostils o acceptats; la por al despotisme; la por al desastre ecològic, a la catàstrofe atòmica o a la fi del món.

Paradoxa: Aquest gènere que es configura amb una finalitat lúdica, ens porta alhora de forma contundent cap a nosaltres mateixos i les nostres preguntes existencials.

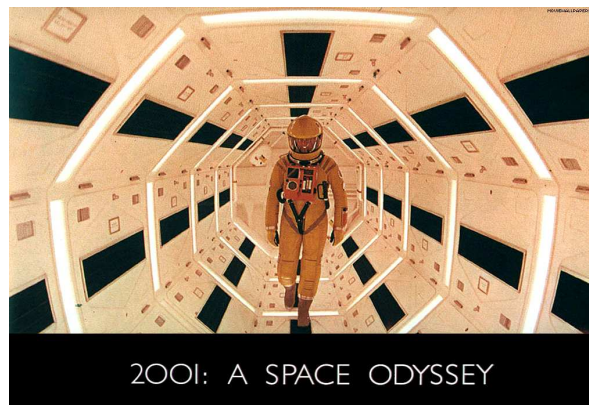
Apunts d'història

Sovint es diu que la primera pel·lícula de ciència-ficció va ser *Viaje a la luna* (1902), però pertany més aviat al gènere de la fantasia. Sí que una de les primeres pel·lícules del gènere podria ser *Metrópolis* de Fritz Lang (1927), però de fet, la ciència-ficció com a gènere cinematogràfic va néixer als Estats Units amb pel·lícules com *Con destino a la luna* (1950) i *Ultimátum a la Tierra* (1951).

La Guerra Freda estava en el seu clímax. A finals dels seixanta, el gènere, va resorgir amb *Viaje alucinante* de Richard Fleischer, *2001: Una odisea del espacio* de Stanley Kubrick que va obrir la via a l'opera space i *Blade Runner* de Ridley Scott.

La ciència ficció es va refundar amb la sèrie de *La Guerra de las galaxias* adreçades a un públic més jove. A finals dels 90's evoluciona cap a les catàstrofes interplanetàries amb *Independence Day* i *Armageddon*, *E.T. el extraterrestre*, *Encuentros en la tercera fase*, *Contact...*

FANTÀSTIC

Què és?

El desequilibri de la realitat que genera la aparició d'elements estranys i inexplicables que provoquen por en un univers creïble i identificable.

Característiques

El cinema fantàstic beu de les fonts del "irrealisme", de la novel·la negra, del romanticisme alemany i la novel·la gòtica anglesa.

Personatges. El Dimoni: Mefistòfil, l'Àngel caigut, el bruixot o la bruixa i el mag; Els morts vivents: el vampir, el zombi, la mòmia i el fantasma; El monstre psicològic: el savi boig, el maníac, el vident, el neuròtic i l'assassí en sèrie; El monstre fisiològic: l'invàlid, l'ésser nascut dels invents humans, l'home llop; El monstre animal: el drac, l'animal prehistòric; La criatura ni animal ni humana: el Golem, el robot, l'extraterrestre.

Llocs. L'espai tancat humit i brut; El castell mig enfonsat il·luminat per torxes i espelmes, el cementiri, sobretot de nit i amb vent; el laboratori del savi, L'hospital antic; La biblioteca amb secrets.

Temes. La lluita entre el Bé i el Mal, l'enfrontament entre la ciència i el que és diví, la por a la invasió i la anormalitat.

Formes. Derivades de l'expressionisme: l'univers nocturn amb imatges lúgubres i contrastades (low key), tonalitats blavoses, clima inestable i sons especials.

Apunts d'història

S'ha vist a Georges Méliès com a pioner del cinema fantàstic però s'acosta més cap a la màgia i la il·lusió.

Alemanya. *Der student von Prag* (1913), en la seva primera versió va portar al cinema alemany cap aquest gènere que va arribar a la seva màxima expressió amb el caligarisme i l'expressionisme sorgits d'una Alemanya derrotada. En aquest ambient, els monstres troben l'adob apropiat per créixer. Van aparèixer als anys 20 a *El gabinete del doctor Caligari*, *El Golem*, *Nosferatu* i pel·lícules reforçades per l'estil expressionista que treia el suc de l'espai, del decorat i la llum.

Suècia. Aquest país també es va adherir a aquest corrent fantàstic desenvolupant un treball molt elaborat amb la llum i la narració. Citem les sagues de Sjödröm i de Stiller amb un aire més llegendari o de conte... Destaquem també l'assaig *La bruixeria a través de los tiempos* (1922).

Estats Units. Va ser a Hollywood on el tema fantàstic es va convertir en gènere. Després del crack Wall Street (1929), Estats Units va atravesar la crisi més gran de la seva història. Les pors i les ansietats del poble americà van alimentar un inconscient col·lectiu molt dens. En aquest clima, el nou gènere va viure la seva edat d'or. La Universal va portar a la gran pantalla mites com el Dràcula, basat en Bram Stoker, amb Bela Lugosi, Frankenstein, adaptació de l'obra de May Shelley amb Boris Karloff, o La momia, amb el mateix actort. L'èxit d'aquestes pel·lícules va impulsar aquest gènere: *El hombre y el monstruo* (doctor Jekyll i Mister Hyde en la versió de Rouben Mamoulian), *El malvado Zaroll*, *La isla de las almas perdidas*, *Los crímenes del museo*, *El hombre invisible*, *King Kong* i *La novia de Frankenstein*. Els temes d'aquestes pel·lícules s'inspiraven sovint en la

literatura anglesa del segle XVIII. Altres èxits van ser: *El extraño caso del doctor Jekyll* (en la versió de Victor Fleming), *La humanidad en peligro*, *La noche del cazador* o *El increíble hombre menguante*. *El exorcista*, *La noche de Halloween* i la terrorífica *La noche de los muertos vivientes*, van orientar el gènere cap a la pel·lícula de terror i el gore. Desde 1945, el gènere fantàstic s'ha filtrat enriquint la temàtica d'alguns autors: Albert Lewin, o Jacques Tourneur.

Gran Bretanya. Els britànics amants també de la fantasia, van produir moltes pel·lícules d'aquest gènere com: *Al morir la noche*, o *A vida o muerte*. Entre el 1957 i el 1970 la productora Hammer va destacar en aquest gènere de braçet amb Terence Fisher amb films de terror com *La maldición de Frankenstein* amb Peter Cushing i *Dràcula* amb Christopher Lee.

Itàlia. Riccardo Freda i Mario Bava van desenvolupar als anys 50's i 60's la barreja de dos gèneres: el péplum i el fantàstic.

França. Destaquem alguns èxits aïllats propers al cinema d'autor: *La caída de la casa Usher*, *La bruja-vampiro*, *La noche fantástica*, *Le baron Fantôme*, *La fiancée des ténèbres* i *Ojos sin rostro*.

"Jo... he vist coses que mai creurieu: atacar naus en flames més enllà d'Orió. He vist raigs C brillar a l'obscuritat prop de la Porta de Tánhàusser. Tots aquests moments es perdran... en el temps... com llàgrimes a la pluja"

(Rutger Hauer a "Blade Runner")

PELIS DEL MES

OCTUBRE

CIÈNCIA – FICCIÓ i FANTÀSTIC

